

ŠVIETIMO ARCHITEKTŪRA

Mokslinės tarpdalykinės konferencijos pranešimų santraukų rinkinys
2016 11 18, VGTU Architektūros fakultetas

Mokslinės tarpdalykinės konferencijos „Švietimo architektūra“
pranešimų santraukų rinkinys

Scientific interdisciplinary conference "Educational Architecture"
Volume of abstracts

Mokslinė tarpdalykinė konferencija
„Švietimo architektūra“
2016 m. lapkričio 18 d.
VGTU Architektūros fakultetas, Trakų g. 1, Vilnius

Mokslo komitetas / Scientific Committee:

doc. dr. / Assoc. Prof. Dr Edita Riaubienė, VGTU / Vilnius Gediminas Technical University (pirmininkė / Chair)

doc. dr. / Assoc. Prof. Dr Liutauras Nekrošius, VGTU / Vilnius Gediminas Technical University

prof. dr. / Prof. Dr Loreta Žadeikaitė, LEU, ŠMM / Lithuanian University of Educational Sciences, Ministry of Education and Science

dr. / Dr Dolf Broekhuizen, architektūros istorikas, Nyderlandai / architectural historian, Netherlands

dr. / Dr Barbara Pampe, architektė, BALADILAB steigėja, Vokietija / architect, founder of BALADILAB, Germany

dokt. / PhD student Aistė Galaunytė, VGTU (sekretorė / Secretary)

Organizacinis komitetas / Steering Committee:

doc. dr. / Assoc. Prof. Dr Eglė Navickienė VGTU (pirmininkė / Chair)

doc. dr. / Assoc. Prof. Dr Indrė Ruseckaitė VGTU

stažuotoja / Internship Grėtė Brukštutė, VGTU

dokt. / PhD student Aušra Černauskienė, VGTU (sekretorė / Secretary)

redagavo / editors: Rita Malikėnienė, Jūratė Griškėnaitė

sudarytojai / compilers: Edita Riaubienė, Liutauras Nekrošius

© Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2016

© Vilnius Gediminas Technical University, 2016

eISBN 978-609-457-972-1

Viršelyje: KTU Vaižganto progimnazija Kaune (buvusi Šančių gimnazija, archit. S.Kudokas), 2016, E.Riaubienės fotografija

Įvadinis žodis

Konferencijos „Švietimo architektūra“ tikslas – aptarti architektūros ir ugdymo paradigmu sąveiką ir kaitą. Gerovės visuomenės kūrimas kaip esminis Lietuvos pažangos tikslas tiesiogiai priklauso nuo švietimo sistemos pokyčių sėkmės. Tikimasi, kad bendra edukologų, architektų, istorikų ir kitų švietimo iššūkius analizuojančių sričių atstovų diskusija taps postūmiu bendrai mokyklų kokybinės raidos koncepcijai kurti.

Šiuolaikinė edukacinė sistema Lietuvoje tebėra atsieta nuo ugdymo procesams realizuoti skirtų fizinių erdvių. Šiandienės mokyklos pastato kokybė neretai apibūdinama tik šiluminio efektyvumo rodikliais ar naujai apdailintu eksterjeru. Energiniai parametrai ir elementariosios higienos reikalavimų tenkinimas yra būtinas, bet tik pirmasis žingsnis kuriant ugdymuisi palankias erdves. Siekiant pereiti į kitą etapą, numatanti kokybinę mokyklos erdvės pertvarką, svarbu suvokti ugdymo nuostatų ir fizinės aplinkos sinerginį ryšį, identifikuoti mokyklos architektūrą kaip neatsiejamą ugdymo(si) sistemos dalį, atsižvelgiant į galimą architektūrinės aplinkos programuojantį poveikį ugdomųjų sąmonei ir sutelkti edukologų, architektų ir kitų suinteresuotųjų pajėgas, formuojant naujosios kartos harmoningą ugdymą atitinkančią fizinę aplinką.

Forewords

The conference “Educational Architecture” aims to discuss the interaction and relationship between architecture and educational philosophies. The future of the welfare society, which is the ultimate goal of Lithuania’s progress, directly depends on the success of changes to the education system. We hope that the discussion among educators, architects, historians and the other specialists dealing with the challenges of education will drive forward the qualitative development of the modern learning space.

The modern education system in Lithuania is still dissociated from the physical teaching and learning environment. The quality of a today’s school building is often characterized by the indicators of thermal performance or by a newly finished exterior. Compliance with the indispensable energy parameters and the hygiene requirements are only the first step in the development of space that is favourable to teaching and learning. Understanding the synergy between education provisions and physical environment are essential for the next step in the transformation of the quality of school space. It is necessary to acknowledge the school architecture as an integral part of the education system, taking into account the possible programming impact of the built environment on the consciousness and cognitive capacities of students. It is particularly significant to mobilize educators, architects and other stakeholders for the shaping of the physical environment that is the best for the harmonious development of the new generation.

Konferencijos mokslo komiteto pirmininkė
Chairman of the Scientific Committee
Edita Riaubienė

Programa / Program

I sesija **Ugdymo ir fizinės erdvės sąsajos** Linking education and physical space

Moderatoriai / Moderators: Loreta Žadeikaitė, Liutauras Nekrošius

- Vytautas Petrušonis Pati architektūra kaip Mokytojas
Architecture as a Teacher
- Dalia Survutaitė Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų aplinkos jaukumo vertinimas 2009-2014 metais
Assessment of environment cosiness in Lithuanian schools of general education in the period of 2009-2014
- Grėtė Brukštutė Ugdymo nuostatų įtaka mokyklų architektūrai
Influence of educational provisions on school architecture
- Aušra Kazlauskienė,
Ramutė Gaučaitė Tvarus ugdymo(si) aplinkų kūrimo reikšmingumas mokinių mokymosi pažangai
Significance of sustainable educational environments for student learning progress
- Jūratė Kamičaitytė Virbašienė,
Kęstutis Zaleckis,
Aušra Mlinkauskienė Architektūros edukacinės sistemos kaita ir jos įtaka ugdymo erdvėms: KTU atvejis
Change in the system of architectural education and its Impact on educational spaces: the KTU Case

II sesija **Bendruomenė ir ugdymo(si) erdvių kūrimas** Community and the shaping of educational space

Moderatoriai / Moderators: Albertas Lakštauskas, Edita Riaubienė

- Auksė Petruškevičiūtė Naujos sąveikos mokyklos dizainas: bendruomeninės mokyklos link
New school-related design: from stand-alone to community-based schools
- Mindaugas Reklaitis,
Nerijus Buivydas Demokratinė mokykla
Democratic school
- Tomas Urbanavičius,
Gytis Gasperaitis Bendruomenės bei Valdorfo Žalioji mokykla, jos architektūra
Community, Waldorf Green School, and its architecture
- Martynas Marozas Esamos fizinės universiteto miestelio infrastruktūros pritaikymas ateities
didaktikos pokyčiams. KTU studentų miestelio atvejis
*Adaptation of current physical infrastructure for future changes in didactics.
The case of KTU campus*

III sesija **Ugdymo erdvių modernėjimo prielaidos, galimybės, rezultatai** Assumptions, possibilities and results of education environment modernization

Moderatoriai / Moderators: Jekaterina Lavrinec, Eglė Navickienė

- Rokas Kilčiauskas Projektas „Aikštelė“ – lietuviškasis ugdymo įstaigų modernizavimo atvejis
Project “Aikštelė” – the modernisation of Lithuanian education institutions
- Edita Riaubienė Architektūros kūrybinės dirbtuvės „Moderni ugdymo erdvė“
Architectural workshop “Modern educational space”
- Indrė Ruseckaitė „Kelionė į Venerą prasideda Lazdynuose“
“A Trip to Venus Starts in Lazdynai”
Ekspozicijų apžiūra ir diskusijos
Inspection of the exhibitions and discussion

IV sesija **Kultūrinė vertė ir aplinkos humanizavimas ugdymo erdvių kaitos kontekste**
Cultural value and humanisation of environment during the change of education spaces

Moderatoriai / Moderators: Skirmantė Smilingytė-Žeimienė, Vytautas Petrušonis

*Liutauras Nekrošius,
Edita Riaubienė*

Lietuvos mokyklų architektūros paveldas: objektas ir saugojimo būdas
Architectural heritage of Lithuanian schools – the object and its preservation

Diana Volungevičienė

Vilniaus regiono mokyklų kaip paveldo objektų vadyba
Management of Vilnius district schools as heritage objects

*Marius Mickaitis,
Aleksandras Jagniatinskis*

Akustinis komfortas ugdymo pastatuose: reikalavimai ir jų įgyvendinimas
Acoustic comfort in educational buildings: requirements and implementation

Gintaras Stauskis

Viešųjų pastatų aplinkos humanizavimas: lyginamasis tyrimas Vilniaus mieste
Humanisation of environment in public buildings: comparative study in Vilnius City

Margarita Janušonienė

Kurnėnų mokykla: praeitis ir šiandiena
Kurnėnai school: the past and the present

legal acts regulating building engineering processes. The same attitude applies to the renovation of old educational buildings, which are in obvious functional disharmony with modern teaching methods. Even modernisation processes are oriented towards economically sound solutions rather than solutions, which could be favourable for a school community. It is stated that the modern model is student-centred rather than teacher-centred. Consequently, it requires their cooperation. The aforesaid model could apply to the engineering or renovation of school buildings due to the required involvement of all stakeholders, such as the architect, building users, educators, and other parties concerned, who strive for the creation of school spaces that comply with the up-to-date educational needs.

Aušra Kazlauskienė doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Ramutė Gaučaitė doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Šiaulių universitetas / Šiauliai University

Tvarus ugdymo(si) aplinkų kūrimo reikšmingumas mokinių mokymosi pažangai

Reikšminiai žodžiai: ugdymo kokybė, atviros ugdymo(si) aplinkos, mokymosi pažanga, savivaldus mokymasis, tvarumas.

Šiandien, pereinant nuo švietimo visiems prie švietimo kiekvienam, t. y. personalizuoto, suasmeninto ugdymo(si) ir mokymo(si), pripažįstama, kad žmonių patirtys, poreikiai, siekiai skiriasi ir mokomasi skirtingais tempais ir būdais. Moksliniuose tyrimuose akcentuojama, kad mokymasis „socialėja“, mokomasi partneriškai, grupėse, komandose, įvairiuose socialiniuose ir virtualiuose tinkluose.

Keičiasi ugdymo organizavimas mokyklose – mažiau paisoma tam tikram amžiaus tarpsniui numatytų pasiekimų normų (standartų), lanksčiau grupuojama, individualizuojama. Keičiantis pagrindiniams principams, keičiasi ir edukacinės aplinkos prieigos.

Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tyrimas (2012 m.) parodė, kad didžioji dalis Lietuvos mokyklų nėra greitai prisitaikančios, o ugdymo turinys jose orientuotas į žinias ir mokinių akademinį gebėjimų ugdymą. Geriau įvertintos tik tos sritys, kurios tiesiogiai nesiejamos su ugdymo(si) procesu (socialinė partnerystė, tradicijos, ritualai ir pan.).

2015 m. buvo patvirtinta Geros mokyklos koncepcija, kurioje nurodyti ateities siekiai mokyklų edukacinėms aplinkoms. Edukacinė aplinka turi tapti dinamiška, atvira ir funkcionali. Daugelis mokslinių tyrimų (The Teaching and Learning, Toolkit, 2014; Skills for Social Progress, 2015; Hattie, 2012; OECD, 2010 (Can the physical environment have an impact on the learning environment) ir kt.) analizuoja edukacinių aplinkų poveikį mokymosi pažangai. Mokslininkų gauti duomenys teikia bendras išvadas dėl edukacinių aplinkų svarbos mokinių mokymosi pažangai. Pagrindinė prieiga – tvarumas (*sustainability*).

Tuo pagrindu kyla probleminis klausimas – kokios konkrečios ugdymo(si) aplinkų kūrimo prieigos yra reikšmingos mokinių mokymosi pažangai tam, kad užtikrintume tvarumą.

Significance of sustainable educational environments for student learning progress

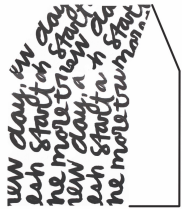
Keywords: quality of education, open educational environments, learning progress, self-directed learning, sustainability.

As we are moving from education of everybody to education of individuals, i.e. personalised and individualised education and teaching, it is acknowledged that experiences, needs, and objectives of people vary and learning is accomplished in a different pace and manner. Scientific research emphasises that learning is “socializing”, i.e. learning in pairs, groups, teams, various social and virtual networks.

The arrangement of education in schools is changing: norms or standards of achievements for particular age groups are being disregarded, more flexibility is noted when allocating and individualising. Perspectives of educational environment alternate in line with core principles.

The study of The National Agency for School Evaluation (2012) demonstrated that the majority of Lithuanian schools fail to adapt quickly and their curricula are oriented towards student knowledge and the development of academic abilities. Only the areas that are directly unrelated to the (self-) education process (social partnership, traditions and rituals, etc.) received a better evaluation.

In 2015, the concept of a Good School was validated, and future goals for educational environments of schools were stated. The educational environment must become dynamic, open and functional. Many research papers (The Teaching and Learning Toolkit, 2014; Skills for Social Progress, 2015; Hattie, 2012; OECD, 2010 (Can the physical environment have an impact on the learning environment); etc.) analyse the impact of the educational environment on the advancement of learning. Research data unanimously present conclusions that educational environments are very important for learning outcomes. The main perspective is sustainability. That raises the issue: what specific perspectives for the establishment of educational environments are significant for ensuring sustainability in student learning advancement.

SVIETIMO ARCHITEKTŪRA 2016

Jūratė Kamičaitytė-Virbašienė prof. dr. / Prof. Dr
Kęstutis Zaleckis prof. dr. / Prof. Dr
Aušra Mlinkauskienė doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Kauno technologijos universitetas / Kaunas University of Technology

Architektūros edukacinės sistemos kaita ir jos įtaka ugdymo erdvėms: KTU atvejis

Reikšminiai žodžiai: architektūra, Kauno technologijos universitetas, edukacinė sistema.

Kauno technologijos universitete pastaraisiais metais įvyko nemažai architektūros studijų proceso pokyčių, orientuojant studijų programą į kūrybiškumo ir inovatyvumo, gebančio pasireikšti konkrečiuose kontekstuose, ugdymą, tarpkryptiškumą bei šiuos principus: daug galimų sprendimų vienai problemai ir architektūrinė forma seka turinį. Siekiant stiprinti projektavimo studijų dalykus ir didinti apimtį, buvo kuriama integrali projektavimo, teorinių ir technologinių bei komunikacinių studijų modulių sistema. Naujoji architektūros vientisųjų studijų programa sudaryta iš įvairių studijų modulių, kuriais remiantis, architektūra kaip disciplina, apimanti projektavimą ir technologijas, įsisavinama kūrybiškumą ugdančiais mokymo metodais. Pedagoginiu aspektu programa įgyvendinama naudojant visus programos modulius integruojančią „Studio“ sistemą. „Studio“ sistemos esmė – erdvių analizė ir projektavimas naudotojo/vartotojo/architekto požiūriu. Programos kompleksiskumas skleidžiasi egzistuojančių tipologijų istorinės, kultūrinės, filosofinės kritinės analizės aspektais, kurie nuosekliai siejami su estetinių prototipų kūrimu integruojant konstrukcinius, medžiaginius, inžinerinius ir aplinkosauginius, estetinius, socialinius, ekonominius tyrimus. Šis integralus tarpdalykinis modulių karkasas skatina kiekvieną studentą eiti savitu įvairialypės saviraiškos keliu, nuosekliai plečiant ir gilinant jo/jos projektavimo patirtį. Problema išlieka aprašytosios edukacinės sistemos santykis su fizinėmis ugdymo erdvėmis, kurios pritaikytos tradiciniams mokymo metodams. Sprendžiant šią problemą sukurta ir bus pradėta įgyvendinti INSPIRING ENVIRONMENT kūrybinės aplinkos formavimo vizija, pritaikant mokymo erdves „Studio“ metodui (ištisinio projektavimo metodas, integruojantis kitus studijų modulius).

Pranešimo tikslas – atskleisti inovatyvių ugdymo metodų ir koncepcijų formuojamus kriterijus fizinėms erdvėms ir jų realizavimo galimybes XX a. antrosios pusės sovietmečio modernizmo stiliškos paveldosaujamiame pastate (įregistravimo registre data – 2010.01.26; unikalūs objekto kodas – 33441; objekto reikšmingumo lygmuo - regioninis; vertybė pagal sandarą - įeinantis į kompleksą); nustatyti ugdymo ir fizinės erdvės koreliacijos aspektus. Siekiant šio tikslo analizuojama studijų erdvės kognityvinio karkaso konfigūracijos – tiek esamos, tiek galimos, tam pasitelkus erdvės sintaksės vizualinio grafo analizės metodus. Tokiu būdu erdvės patyrimas bei sąveika su ja susiejama su bendresnėmis studijų proceso charakteristikomis ir nustatomos tam tikros katalizuojančios sąveikos vietos.

Change of Architecture Educational System and Its Impact on Educational Spaces: KTU Case

Keywords: architecture, Kaunas University of Technology, educational system.

In recent years, there have been a lot of changes in the process of architectural studies in Kaunas University of Technology, i.e. focusing the study programme on the education of creativity and innovativeness, interdisciplinarity, principles of "many possible solutions to one problem" and "architectural form follows the content"; strengthening the design study subjects and increasing their volume; creating the integrated system of design, theoretical, technological and communicational study modules. The new architecture study programme provides diverse study modules, by which architecture as the discipline involving the design and technology of the built environment is explored in creative ways. Specifying the pedagogical

direction, the programme at its core operates as an Integrated Studio System. The essence of the Studio System is the analysis and design of spaces from the point of view of a user/architect. On the tactical level, to incorporate diverse information manoeuvres into the process of the production/reproduction of spaces, the approaches are accompanied by critical inquiries on the existent typologies through related historical, cultural, and philosophical examinations, and by rigorous tests on aesthetic prototyping through structural, material, engineering, as well as environmental, aesthetic, social and economic investigations. With the integration of study modules set in the interdisciplinary coordination with other Departments, the programme encourages individual students to broaden and deepen their experience of architecture in the way of rediscovering the self, thus to develop distinct characters in the course of becoming architects. The main problem is the relation of the new educational system with the existing physical educational spaces adapted to traditional learning methods. To solve this issue, the vision for the formation of the creative environment, i.e. the INSPIRING ENVIRONMENT, has been created adjusting educational spaces to the Studio method.

The aim of the report is to reveal criteria formed by innovative educational methods and concepts for physical spaces and possibilities of their implementation in the building of the Soviet modernism style, which was built in the second half of the 20th century; to determine the correlation aspects of education and physical space. In order to achieve the above-mentioned aim, the cognitive configurations of the studio spaces are analysed. The Space Syntax Visual Graph Analysis is used as the main methodological tool. It allows comparing and correlating the studio space experience with more general characteristics of the study process.

Auksė Petruškevičiūtė lekt. dr. / Lect. Dr

Lietuvos edukologijos universitetas / Lithuanian University of Educational Sciences

Naujos sąveikos mokyklos dizainas: bendruomeninės mokyklos link

Reikšminiai žodžiai: edukacinės sąveikos mokyklos dizainas, produktyvusis mokymasis, edukacinė sąveika, bendruomeninė mokykla, galių persiskirstymo teorija.

Dabartinė mokykla nėra pajėgi atliepti visus XXI amžiaus kultūrinius skirtumus ir jai tenkančius iššūkius. Dauguma mokyklų veikia kaip uždaros institucijos, jose dirbantys pedagogai dažniausiai pripažįsta tik mokymą ir mokymąsi „tarp mokyklos sienų“, organizuojant ugdymo procesą ignoruojamos bendruomenės įtraukties strategijos ir mokyklai vienai tenka spręsti visas kylančias problemas. Mokyklai sunkiai sekasi atliepti ne tik besimokančiojo ir jo šeimos poreikius ir galimybes, bet ir vietos bendruomenės poreikius, todėl kyla būtinybė kurti naujos sąveikos mokyklos dizainą, pereinant nuo „pavienės mokyklos“ prie bendruomeninės edukacinės sąveikos mokyklos dizaino.

Naujos sąveikos mokyklos dizainas siejamas su penkiais tarpusavyje sąveikaujančiais komponentais: sveikatos apsaugos ir socialinių tarnybų įtrauktis, mokinio tėvų ir šeimos įtrauktis, pozityviosios besimokančiojo socializacijos prioritetas ir mokymasis už mokyklos ribų (Lawson, Veen, 2016). Bendruomeninės sąveikos mokyklos ypač naudingos socialiai jautrioms besimokančiųjų grupėms.

Kiekviena šalis ieško savų bendruomeninės mokyklos kūrimosi krypčių ir bendruomeniniam mokymuisi palankių sistemų ir modelių. Vienas iš tokių yra produktyviojo mokymosi modelis, kuris Lietuvos švietimo sistemoje pradėtas diegti nuo 2012 metų ir jau daugiau nei 40 metų diegiamas Jungtinėse Amerikos Valstijose (Miestas kaip mokykla angl. *City-As-School*), pripažintas ir įteisintas Vokietijoje, Suomijoje, Olandijoje ir kt. (Arnold, Bingel, Bohm ir kt., 2004; Alsina-Rosell, Bårdossy, Bashmakov ir kt., 2011; Brėdikytė, Petruškevičiūtė ir kt. 2015).

Teorinis ir metodologinis produktyviojo mokymosi konstruktas orientuotas į pedagoginės sąveikos, kurioje sąveikauja tik mokytojas ir mokinys, kaitą į edukacinę sąveiką (Petruškevičiūtė, 2015). Produktyvusis mokymasis sujungia mokymąsi mokykloje ir mokymąsi už mokyklos ribų – mokinio savarankiškai pasirinktose praktinio mokymosi vietose ir įtraukia į ugdymo procesą mentorius.

Pranešime pristatomos mokslinės įžvalgos apie edukacinės sąveikos mokyklos dizainą, praktinė patirtis ir empirinio tyrimo rezultatai (Petruškevičiūtė, 2015). Naudojant grindžiamosios teorijos metodologiją (angl. *Grounded Theory*) tyrimo metu sukurta substantyvioji *galių persiskirstymo* teorija atskleidžia naujos sąveikos mokyklos dizaino kūrimosi procesą.

New school-related design: from stand-alone to community-based schools

Keywords: School-related design, community-based school, educational interaction, productive learning, redistribution of power theory, educational interaction, productive learning, redistribution of power.

Conventional schools are not designed to address the challenges of the twenty-first century, such as cultural diversity, etc. Most schools are stand-alone and work in isolation, the educators work alone and focus only on teaching and learning within their school walls and don't use community-engagement strategies. There is a need for new school-related design: from stand-alone to community-based schools.

The new school-related design is based on the configuration of five core components: health services, social services, strategies for the engagement of parents and families, positive youth development priorities and out-of-school time learning (Lawson, Veen, 2016). Community-based schools are very important for the education of socially sensitive youth.

Every individual country chooses directions, pedagogic systems or models for the ways to create community schools and develop community learning. One of them is the model of Productive Learning, which has been under implementation in Lithuania since 2012. Productive Learning has been implemented for as many as 40 years in the United States of America (City-As-School), is legalised and recognised in Germany, Finland (Flexible Basic Education), the Netherlands and other countries (Arnold, Bingel, Bohm ir kt., 2004; Alsina-Rosell, Bárdossy, Bashmakov, etc., 2011; Brėdikytė, Petruškevičiūtė, ect, 2015).

The theoretical and methodological construct of Productive Learning is oriented towards the change in the educational interaction and includes learning in different environments indoors and outdoors, i.e. practice placements, changes in the structure of the interaction through the involvement of new participants, i.e. mentors in practical placements. (Petruškevičiūtė, 2015). It also creates preconditions for successful learning of student through the inclusion of his/her individual experience and needs.

This presentation is based on the review of relevant literature, reflections on practical experience and data of empirical research study. The developed substantive theory of *Redistribution of Power* (Petruškevičiūtė, 2015) while drawing on the Grounded Theory methodology shows the fundamental factors required for the new school-related design.

Mindaugas Reklaitis architektas, MB „sprik“ / Architect, MB „sprik“
Nerijus Buivydas Demokratinės mokyklos Lietuvoje vadovas / Leader of the Democratic school in Lithuania

Demokratinė mokykla

Reikšminiai žodžiai: demokratinis ugdymas, mokykla, procesas, dialogas, rekonstrukcija, mokymo erdvė.

Pranešime nagrinėjamas pirmosios Lietuvoje Demokratinės mokyklos rekonstrukcijos projektas, pristatant demokratinės mokyklos veiklos principus ir ideologiją, iš jos plaukiančius mokyklos architektūrinius ir erdvinis sprendinius, realizuotus projekto fragmentus po pirmųjų demokratinės mokyklos veiklos metų.

Pranešime akcentuojama mokymo įstaigos ugdymo metodikos ir ideologijos svarba kaip pagrindinis architekto atspirties taškas, kuriant unikalius, ugdymo procesą atitinkančius fizinių erdvių architektūrinius sprendinius. Ugdymo veiklų ir formų, kaip mokyklos fizinių erdvių turinio, išmanymas ir atvira, kūrybiška alternatyvų paieška sudaro didžiąją dalį sėkmės kuriant ir realizuojant unikalius architektūrinius sprendinius. Taip pat pranešime aptariama proceso svarba, kai atviras dialogas ir įsiklausymas tarp ugdymo erdves kuriančių pusių yra vienas iš atsakymų į klausimą – kaip realizuoti sėkmingus sprendinius? Pranešime pateikiami Demokratinės mokyklos įrengimo senos statybos mokyklos pastate projektiniai ir realizuoti architektūriniai sprendiniai kaip kūrybinio dialogo metu sukurta fizinė ugdymo aplinka. Atskleidžiama, kokiomis architektūrinėmis raiškos priemonėmis kuriama demokratinio ugdymo principus atitinkanti mokyklos aplinka ir kokį grįžtamąjį ryšį mokymo procesui gali daryti ir daro unikalūs architektūriniai sprendiniai.

Pirmojoje pranešimo dalyje trumpai pristatoma demokratinio ugdymo istorija, metodika ir filosofija. Pateikiami užsienio šalių demokratinų mokyklų pavyzdžiai. Pristatoma lietuviškos demokratinės mokyklos specifika. Antrojoje dalyje pristatomas demokratinės mokyklos įrengimo senos statybos mokyklos pastate

projektas kaip esminių demokratinio ugdymo principų realizacija, formuojant mokyklos erdvių architektūrinę koncepciją. Trečiojoje dalyje aptariami realizuoti architektūriniai sprendiniai, pirmųjų metų veiklos patirtis, pasiteisinę ir nepasiteisinę sprendimai.

Democratic school

Keywords: democratic education, school, process, dialogue, reconstruction, training space.

The presentation talks about the first project of the Lithuanian Democratic school by introducing democratic school principles and the ideology, architectural-spatial solutions, and realised fragments of the project after the first year.

The presentation emphasises the importance of training methods and the ideology of the educational institution as the point of departure for the architect to create a unique architectural school space relevant to educational processes. Knowledge and open minded research of alternative educational forms and activities take the lion's share of success in the creation and implementation of unique architectural solutions. The presentation also discusses the importance of the creation process, as an open dialogue and listening between creators of educational spaces, what is one of the answers to the question on how to realise successful architectural solutions. The presentation discloses the planned and realised architectural solutions of the democratic school in an old school building, as an expression of the creative development of physical education environment. The presentation uncovers architectural tools used to create the school environment, which reveals the democratic principles of education.

The first part of the presentation briefly represents the history, methodology, and philosophy of a democratic school, examples in foreign countries and specifics of the Lithuanian democratic school. The second part of representation talks about the implementation project of the new democratic school in an old school building. The third part describes the realised architectural solutions and presents proven and failed design solutions following the first year of experience.

Tomas Urbanavičius Vilniaus Valdorfo Žaliosios mokyklos mokytojas, vadovas
Gytis Gasperaitis architektas / Architect

Bendruomenės bei Valdorfo Žalioji mokykla, jos architektūra

Reikšminiai žodžiai: bendruomenės mokykla, Valdorfo ugdymas, Žalioji mokykla.

Pranešime pristatoma bendruomenės mokyklos sąvoka, juridika, horizontaliojo valdymo be vienvaldžio direktoriaus principai, pranašumai, trikampio „vaikai – mokytojai – tėvai“ svarba. Aptariamas tapatybės klausimas.

Pristatoma Valdorfo socialinė trinarystė: kultūroje – laisvė, teisėje – lygybė, ekonomikoje – brolybė. Išskiriami pirminiai poreikiai: šiluma, maistas, bendrystė, kurie padeda atskirti prasmingumą, vartojimo pagundas. Aptariami Valdorfo mokyklos veikimo principai, vertybės, kaip tai perduodama vaikams, kaip buriami tėvai ir mokytojai. Pateikiama statistika.

Pateikiama Žaliosios mokyklos vertybių, ugdymo integruotomis epochomis, Žaliosios aplinkos, Valdorfo, organinės architektūros, jos ryšio su ugdymu aspektai. Kalbama apie optimalų mokyklos dydį, patalpų išskirstymą pagal vaikų aprėptį, vengiant susvetimėjimo, apie suaugusiųjų svarbą gyventi kartu su vaikais, ne savo kabinetuose, apie svarbius sklypo objektus. Pristatomi darninantys lauko (vietoj koridoriaus) pranašumai, žygio į mokyklą natūraliai ugdanti nauda. Taip pat pristatomi statinių ekologijos, sveikatos aspektai.

Adaptation of current physical infrastructure for future changes in didactics. The case of KTU campus

Keywords: KTU campus, didactics, vision, ambition, scenarios, campus development plan

A large part of the university's real estate does not meet the current requirements for basic hygiene and energy efficiency, while money is always a pressing issue in transformation projects of this scope and scale. This creates an environment where a myriad of small and fragmented renovations use up most of the resources, hereby hindering structural changes of the physical infrastructure, which despite the new materials is still something of the past.

A university campus transformation is a complex task that has to be based on the needs of the community of the university and the analysis of future changes in didactics. The global overview of the university campus transformation trends in relation to research on a local scale can help to identify physical transformation challenges that universities will face in the future. In combination with the mission statements of the university, both locally relevant and globally competitive physical transformation proposals can be prepared. Clear, readable, well-argued plans and good communication are the pillars for successful transformation processes, which create consistency within the process – an essential ingredient for sustainable development.

In order to achieve higher project consistency and community engagement, it is essential to formulate the scope of the transformation project by diverting the initial focus from “which way should we pursue” to “what way should we not pursue”, because it comes into conflict with initial mission statements, strategies, and expectations of the university community. This article provides a short overview of lessons learnt transforming a European university campus in relation to changes in didactics. Also, it proposes a methodology, which helps to juxtapose university mission statements to a system of qualitative criteria. This system helps to bridge physical transformation with initial mission statements, which eventually results in clear design proposals and feasible development plans. This article also illustrates how this methodology is applied in the creation of KTU campus vision.

Edita Riaubienė doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Vilniaus Gedimino technikos universitetas/ Vilnius Gediminas Technical University

Architektūros kūrybinės dirbtuvės „Moderni ugdymo erdvė“

Reikšminiai žodžiai: architektūra, kūrybinės dirbtuvės, ugdymo(si) fizinė erdvė, mokykla, studentai, moksliniai tyrimai.

Šio pranešimo paskata ir tikslas – parodyti, kad prie mokyklų architektūros tyrimų gali sėkmingai prisidėti ir studentai. Vienas iš VGTU architektūros studijų kursinių projektų yra ugdymo architektūros projektavimas. Bet į šią discipliną sunkiai tilpdavo tyrimų ir konceptualizavimo dalis, dar kitaip vadinama nuline projektavimo stadija. Tokio tipo architektūrinė veikla tampa ypač aktuali ugdymo nuostatų kaitos laikotarpiu, kai vis aktyviau mokymo(si) erdvę kurti gali mokyklos bendruomenė. Įgyvendinant šias kūrybines dirbtuves pasiekiami dvejopi tikslai: akademiniai (studijų) ir moksliniai (tyrimų).

Jau dvejus metus rengiamos dviejų savaičių intensyvos kūrybinės dirbtuvės „Moderni ugdymo erdvė“. 2015 m. domėtasi pradinės mokyklos fizine aplinka ir jos modernėjimo galimybėmis („Šiuolaikinės pradinės mokyklos architektūrinė koncepcija“). Tirtos Vilniaus Lazdynų gyvenamojo rajono penkios bendrojo ugdymo mokyklos ir stebėta, kaip skirtingose pagal tipinius ar kartotinius projektus 1969–1980 m. statytose mokyklose gyvuoja XXI a. pradžios pradinės mokyklos.

2016 m. susitelkta į pagrindinės mokyklos mokinių poreikius, siekiant identifikuoti, kokia mokykla turėtų būti, kad į ją norėtų eiti paauglys („Mokykla, į kurią nori eiti paauglys“). Tirtos keturios Vilniaus įvairialaikės mokyklos (1939, 1960, 1969, 1974), statytos pagal autorinius projektus.

Abiem atvejais kūrybinėms dirbtuvėms pasirinkta analogiška struktūra. Siekiant akademinį ir mokslinį tikslą naudotos bei derintos skirtingos priemonės: autorefleksijos, ekskursijos, objektų lankymas ir pažinimas *in situ*; paskaitos ir diskusijos; studentų darbas grupėse ir individualiai; informacijos rinkimas iš rašytinių šaltinių, atliekant natūrinius tyrimus, interviu būdu ir viešas rezultatų pristatymas.

Kūrybinių dirbtuvių rezultatas daugialypis. Pasiektas akademinis tikslas ugdyti jaunų architektų kūrybingumą, kritinį mąstymą, profesinį sąmoningumą, inovatyvumą, gebėjimą teikti siūlymus, kaip jau suformuotas bendrojo ugdymo mokyklų erdves pritaikyti modernios mokyklos poreikiams. Mokslinis (tyrimų) tikslas įgyvendinamas tarsi neakivaizdžiai, bet esmingai. Pirmiausia paskleidžiama žinia, kad ugdyti skirta fizinė erdvė yra svarbus, tyrimo vertas objektas. Surinkta įvairaus pobūdžio informacija leidžia suformuoti objektų istorines apybraižas, identifikuoti esamą fizinę ir socialinę kiekvieno tirta objekto situaciją bei sudaro prielaidas bendresnio pobūdžio išvalgoms rasti.

Architectural workshop "Modern educational space"

Keywords: architecture, workshops, educational physical space, school, students, research activity.

The aim of the report is to show that students can successfully participate in the research of school architecture. One of the coursework projects of VGTU architectural studies is devoted to the design of an education building. However, as this discipline did not fit the part on research and conceptualization, also called the "zero design stage". This type of architectural activity is particularly relevant to the period of education transformation, with the school community getting more involved in the shaping of the learning and teaching space. These workshops allow achieving two kinds of goals: academic (learning) and scientific (research).

For two years, the architectural workshops "Modern Educational Space" were organised as an intensive two-week activity. In 2015, the main focus was on the physical environment of a primary school and the possibilities for modernisation ("Conception of a Modern Primary School"). Five secondary schools in Lazdynai residential district, Vilnius, were studied. These schools were built during 1969-1974 according to the standardised or replicated project. Observations were made on how the 21st-century primary schools could exist in these soviet time school buildings. In 2016, the attention was paid to the needs of secondary school students, in order to identify a school that teenagers would like to attend ("The School Teenagers Want to Attend"). Four Vilnius schools were analysed; the schools were built at different times (1939, 1960, 1969, 1974) according to individual designs.

In both cases, workshops had an analogue structure. In order to achieve the academic and research purposes, various measures were used and combined: self-reflection, sightseeing, visiting objects, exploration and cognition *in situ*; lectures and discussions; student individual group work; a collection of information from written sources, the field research, interviews, and public presentation of the results.

The results of the workshops are multifaceted. The objective – to develop young architects in terms of their creativity, critical thinking, professional awareness, innovativeness as well as the ability to make proposals and adapt the already existing physical school environment to the needs of a modern school – was achieved. The scientific (research) objective wasn't achieved to the same extent but essentially. First of all, the message that the educational physical space is important and worthy of exploration was disseminated. Secondly, the collected various kinds of information allow creating historical essays of the objects, to identify the existing physical and social situation of each investigated school that form the pre-conditions for more general insights.

Indrė Ruseckaitė doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Vilniaus Gedimino technikos universitetas / Vilnius Gediminas Technical University

„Kelionė į Venerą prasideda Lazdynuose“

Reikšminiai žodžiai: mokyklos lauko erdvės, žaidimo, judėjimo, mokymosi aikštelė.

Šiandien toli gražu ne visi ugdymo institucijų poreikiai gali būti įgyvendinami be pačios bendruomenės pastangų ir iniciatyvos. Tik pati bendruomenė geriausiai žino, ko ji siekia, tikisi ir apie ką svajoja, todėl pajėgų ir iniciatyvos tiek bendrai vizijai kurti, tiek ir jai įgyvendinti sutelkimas pačios bendruomenės rankose, panašu, yra vienas veiksmingiausių būdų. Kita vertus, dažnai pozityviems pokyčiams prasidėti reikalingas postūmis iš šalies, kuriuos neretai inicijuoja ir architektai, pastaruoju metu plečiantys ir tyrinėjantys įprastines profesinės praktikos ribas. Vasaros mokykla architektūros studentams - kūrybinės dirbtuvės „Play East!“, sujungus architektūrinės komandos *baladilab* (Vokietija) kuratorių Barbara Pampe, Vittoria Capresi, Carla Schwarz, Leonie Weber ir Melanie Miglė Kundrot, VGTU Architektūros fakulteto ir kelių architektūros mokyklų Vokietijoje studentų, Vilniaus „Versmės“ katalikiškosios gimnazijos Lazdynuose mokinių, tėvelių ir mokytojų pajėgas, ir tapo unikalia proga kartu visiems patvirtinti iš apačios kylančios iniciatyvos galias.

Gimnazija norėjo suaktyvinti kiemo erdves; architektūros studentai - kurti įvairius interesus sujungiančioje komandoje ir išbandyti darbo masteliu 1:1 ypatybes, įgyvendinant pačių sumanytus projektus; *baladilab* komanda – pasidalinti patirtimi plėtojant „learn-move-play-ground“ programą gerinant pradinių mokyklų kiemų aplinką ir įtraukiant vaikus bei mokytojus į kūrybinį procesą tiesiogiai nuo projekto kūrimo iki paties jo įgyvendinimo. Visus šiuos interesus sujungusi dviejų savaitių vasaros mokykla prasidėjo kūrybinėmis dirbtuvėmis mokiniams ir mokytojams „Mano svajonių diena“: kelionė į Venerą, kur viskas kitaip ir taip pat; žabangos laukiniams gyvūnams; stebėjimo bokštai, kliūčių ruožai, jaukūs namų kampai, pripildyti debesų ir daugybė kitų. Spalvinga svajonių grandinė virto esminiais reikšminiais žodžiais, kuriuos studentai vėliau perteikė atmosferą taikliausiai įkūnijančiomis erdvėmis penkiuose kūrybiškos ir įkvėpiančios aktyvaus poilsio aikštelės elementuose: „Siena“, „Palapinės“, „Balansavimo takelis“, „Paslėpti objektai“, „Plytų mūras“. Šiuos objektus „Play East!“ komanda per savaitę pastatė mokyklos kieme, radikaliam jį pakeisdama – anksčiau lygi ir rami mokyklos kiemo pievelė tapo aktyviu žaidimų kraštovaizdžiu ir improvizuota lauko klasių erdve. Rugsėį nuotaikingai atidaryta žaidimų aikštelė jau pačios gimnazijos iniciatyva toliau plečiama vidiniame kiemelyje mūrijant konstrukcijas žaismingai lauko klasei.

“A Trip to Venus Starts in Lazdynai”

Keywords: school outdoor spaces; learn-move-play-ground.

Today, quite a few needs of schools can be realised without the efforts and initiative of their communities. A community has the best knowledge of its aims, expectations, and dreams. Therefore, letting the initiative and ideas flow from those who will be the actual users of the results is the most effective way. On the other hand, for positive changes to happen, sometimes one needs just a slight push from the outside. An international summer school for architecture students “PLAY EAST!” was a unique opportunity for proving the power of ‘bottom-up’ initiatives and building an extensive team of architecture professionals and community members. It was a collective work of *baladilab* (Barbara Pampe, Vittoria Capresi, Carla Schwarz, Leonie Weber, Melanie Miglė Kundrot), VGTU Faculty of Architecture, students from architecture schools of Vilnius and Germany, and students, teachers and parents from Vilnius ‘Versmė’ Catholic Gymnasium in Lazdynai.

The gymnasium aimed at activating the school yard; students were eager to work in a multi-interest team and to develop design-build skills at a scale 1:1; *baladilab* team wished to share the experience gained from the programme ‘learn-move-play-ground’ for improving outdoor spaces of schools with the participation of school community and students from the start to the implementation. Uniting all these concerns, the summer school ‘PLAY EAST!’ started with an intensive workshop ‘My Dream Day’ for students and teachers: a journey to Venus, where everything is different and similar at the same time; traps for wild animals; observation tower; cosy homes full of clouds and many others dreams were embodied in physical models. A colourful collage of dreams later became essential keywords defining the particular atmospheres of the playing elements: ‘The Wall’, ‘The Tents’, ‘Balancing Track’, ‘Hidden Objects’, ‘Brick-

In this presentation we focus on the objects from the period 1918-1940, the time when the Lithuanian State was established, its educational system formed, the ideas of Modernism were disseminated, and many spheres of life experienced dynamic changes and innovations. Due to obvious political reasons, in the soviet times, this heritage group underwent only minimal management processes. But at present, it is one of the most dynamically formed groups.

The idea of the research is not totally retrospective, not only to identify and evaluate the development of the educational architecture in Lithuania. The main goal stems from today's realities and the need to identify what we have, what we inherited and what we would like and we can keep and use for the future welfare of the society.

The complexity of the research object is determined the analysis of multiple aspects. The objects analysed by their typology, functional structure, material and construction, location and geographical distribution, authorship, architectural expression, and the representation of the creation of Lithuanian architects. After the identification and study of the school's architecture enlisted in State Heritage Register, the complementary objects are proposed for the interconnectivity (coherence) and completeness of the educational architecture collection. And finally, we need to understand how to preserve the objects that can't survive in situ.

Diana Volungevičienė asistentė / assistant
Vilniaus Gedimino technikos universitetas / Vilnius Gediminas Technical University

Vilniaus regiono mokyklų kaip paveldo objektų vadyba

Reikšminiai žodžiai: mokyklos, mokyklų paveldas, nekilnojamasis kultūros paveldas, paveldo vertinimas.

Pranešime tiriamas Vilniaus regiono mokyklų paveldas, esantis Lietuvos kultūros vertybių registre, bei mokyklos, kurios galėtų pretenduoti į šį Lietuvos kultūros vertybių registrą.

Pristatyta Vilniaus apskrities mokyklų istorinė raida. Į mokyklų paveldą pažiūrėta kompleksiskai. Mokykla – tai ir pastatas, kuris gali būti vertingas architektūriniu, archeologiniu ar kraštovaizdžio požiūriu, taip pat mokykla gali būti ir nematerialusis paveldas tiems žmonėms, kurie mokėsi ar dirbo tose mokyklose. Tai gali suteikti joms istorinį ir memorialinį reikšmingumą.

Vilniaus apskrityje yra 241 mokykla. Į Lietuvos kultūros vertybių registrą yra įrašyta 13 mokyklų. Jos sudaro tik 5,3 proc. viso mokyklų skaičiaus. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad 167 mokyklos yra pastatytos iki 1940 metų. Prie nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo galėtų prisidėti ne tik mokyklų muziejai, bet ir mokyklų internetinės svetainės, nes šiuo metu nė vienoje iš jų nėra informacijos apie tai, kad šių mokyklų pastatai įregistruoti Lietuvos kultūros vertybių registre ir yra vertingi.

Management of Vilnius district schools as heritage objects

Keywords: schools, heritage of schools, immovable cultural heritage.

This report focuses on the heritage of Vilnius district schools, which are listed on the Register of Cultural Properties of Lithuania as well as the schools, which could apply to be listed on the Register of Cultural Properties. The historical development of Vilnius district schools is presented in this thesis. This report suggests a complex view on the heritage of schools. A school is firstly a building, which can be valuable from the architectural or archaeological point of view as well as a part of the landscape. Secondly, a school can also be considered an intangible cultural heritage because of the people, who studied or worked at those schools. This can give them a historic and memorial value.

There are 241 schools in Vilnius district. Thirteen of them are listed on the Register of Cultural Properties. They amount to only 5.3 percent of all schools. It can be noted that 167 of those non-included schools were built before 1940. School museums and their websites can take part in the education on the intangible cultural heritage as no information is provided at the moment at their sites to explain that these schools are listed on the Register of Cultural Properties.

Marius Mickaitis doc. dr. / Assoc. Prof. Dr
Aleksandras Jagniatinskis prof. dr. / Prof. Dr
Vilniaus Gedimino technikos universitetas / Vilnius Gediminas Technical
University
Lietuvos akustikų sąjunga

Akustinis komfortas ugdymo pastatuose: reikalavimai ir jų įgyvendinimas

Reikšminiai žodžiai: architektūrinė akustika, mokymo patalpų akustika, akustinis komfortas, aidėjimo trukmė, garso izoliacija, klasifikavimo schema, matavimai.

Mokymo ir mokymosi kokybė yra glaudžiai susijusi su akustinėmis patalpos savybėmis. Padidėjusį foninį triukšmą, pakelto balso poreikį ir blogą kalbos suprantamumą dažniausiai lemia per ilga patalpos aidėjimo trukmė. Šioms nematomoms, tačiau labai aktualioms architektūrinės akustikos problemoms spręsti Europoje ir kitose pasaulio šalyse skiriama vis daugiau dėmesio. Tinkamą akustinį komfortą privaloma užtikrinti Lietuvoje naujai statomuose ir modernizuojamuose švietimo paskirties pastatuose. Praktika rodo, kad projekto akustinės kokybės sėkmė dažnai priklauso nuo projektuotojo gebėjimo tinkamai įvertinti akustinių medžiagų rodiklius ir jų vertes.

Šiame pranešime apžvelgiami įvairių šalių akustinio komforto reikalavimai ugdymo paskirties pastatuose. Aidėjimo trukmė juose yra pagrindinis, bet ne vienintelis rodiklis, siekiant gero kalbos suprantamumo. Didžiausios aidėjimo trukmės vertės švietimo paskirties patalpose Lietuvos atvejui apibrėžtos STR 2.01.07:2003 ir priklauso nuo akustinio komforto klasės, patalpos tūrio ir dažnių srities. Reikiama patalpos aidėjimo trukmė pasiekama naudojant garso sugeriančius paviršius, kurių plotas apskaičiuojamas. Standardizuotas skaičiavimo metodas orientuotas į akustikos ekspertus ir architektams paprastai yra pernelyg sudėtingas. Priklausomai nuo patalpos ypatumų, akustikai taiko skirtingus aidėjimo trukmės skaičiavimo metodus (standartizuotą, Eyringo, Kutruffo, Arau-Puchades, Pujolle ir kitus), leidžiančius pasiekti pakankamo tikslumo rezultata.

Autorių pateikti įvairių švietimo paskirties patalpų natūrinių tyrimų rezultatai palyginti su skaičiavimo rezultatais taikant skirtingus metodus. Nustatyta, kad praktinis ugdymo patalpų akustinės kokybės reikalavimų įgyvendinimas priklauso ne tik nuo pasirinktos skaičiavimo metodikos, tačiau ir patirtimi grindžiamo akustinių medžiagų išdėstymo.

Acoustic comfort in educational buildings: requirements and implementation

Keywords: architectural acoustics, classroom acoustics, acoustic comfort, reverberation time, sound insulation, classification scheme, measurements.

The quality of teaching and learning is closely related to room acoustics. Excessive noise, raised voices and poor speech intelligibility are usually associated with excessive room reverberation time. These invisible yet relevant problems are receiving increased attention in Europe and the rest of the world. Proper acoustic comfort needs to be ensured in the premises of newly constructed educational buildings. Acoustic comfort also has to be improved during the renovation. Practice shows that success of a project often depends on the ability of the designer to select a sufficient amount of acoustic parameters and their values. This report provides an overview of the acoustic comfort requirements for educational buildings in different countries. Reverberation time is important but not the only indicator for good speech intelligibility. The maximum reverberation time values for the educational premises in the Lithuanian case are defined in STR 2:01:07:2003 and depend on the acoustic comfort class, the volume of a room, and the frequency range. The required reverberation time is received using sound-absorbing surface and an area determined by calculation. The standardized calculation method is intended for the use of acoustics experts and appears too sophisticated for ordinary users such as architects. Acoustics involves the use of different reverberation time calculation methods (standardized, Eyring, Kutruff, Arau-Puchades, Pujolle, and other) depending on the room features to achieve the most accurate results.

Reverberation time results gained from performed in situ measurements in different educational spaces were compared with the calculation results using different methods. It was found that the practical implementation of the acoustic quality in educational rooms depends not only on the selected calculation method but also on proper arrangement of sound absorbing materials.

Viešųjų pastatų aplinkos humanizavimas: lyginamasis tyrimas Vilniaus mieste

Reikšminiai žodžiai: aplinkos humanizavimas, lygi prieiga, švietimo įstaigos, neįgalūs žmonės, sklypas, pastatas, interjeras.

Socialinės integracijos procesai Lietuvoje rodo tam tikrą pažangą, kurią aiškiai veikia ir integruoto švietimo proceso diegimas. Siekis vienodai atverti mokyklų duris visiems yra svarbi šiuolaikinio ugdymo proceso dalis, ji reikalauja humaniškos švietimo objektų aplinkos. Pranešime pristatomi tyrimo, kuris apėmė skirtingą negalią turinčių jaunų ir pagyvenusių žmonių galimybių laisvai naudotis viešaisiais pastatais Vilniaus mieste vertinimą, rezultatai. Kompleksinė apmokytų vertintojų grupė, kurią sudarė skirtingos rūšies negalią turintys žmonės, pagyvenusio žmogaus ir jaunos šeimos vietoje išbandė bei vertino galimybes lankytis švietimo pastatuose ir jais naudotis pagal numatytą paskirtį. Tyrėjai rėmėsi autoriaus parengta 58 aspektų vertinimo anketa, sudaryta pagal normatyvų ir geriausių praktikų patirtį. Ji skirta nustatyti, kokia dalimi pastato, jo aplinkos ir interjero sprendimai atitinka konkretaus vertintojo poreikius. Šešių vertintojų komanda išbandė ir įvertino penkių Vilniaus miesto objektų, tarp jų ir Vilniaus „Versmės“ katalikiškosios gimnazijos, prieinamumą. Tyrimo rezultatai rodo, kad „Versmės“ gimnazijos prieinamumas tirtų kategorijų lankytojams yra gana žemas, aukštesnis tik už vieno tirtu objekto. Aukštesnis prieinamumo lygis nustatytas pastato vertinimo lygmeniu, žemesnis – sklypo ir interjero lygmeniu. Tyrimas apibendrina viešųjų statinių ir jų aplinkos kokybės pokyčius, išryškina esmines problemas ir brėžia gaires ateičiai. Rekomenduojama nuodugniau apibrėžti reikalavimus, keliamus pastato aplinkai, jo sklypo ir interjero įrengimo kokybiniais ir kiekybiniais prieinamumo aspektams, reglamentuose ir rekomendacijose, taip pat įtraukti šias temas į architektų nuolatinio profesinio augimo mokymus.

Humanisation of environment in public buildings: comparative study in Vilnius City

Keywords: humanisation of environment, equal access, education institutions, people with disabilities, plot, building, interior.

In the light of certain advancement of social integration in Lithuania, accessibility of education process comes to the focus of attention. Access to education is an important part of the modern training process in general. The present paper presents the results of the survey of five public buildings in Vilnius City performed by the group of surveyors comprising persons with mobility, sight and hearing disabilities, an elder person and a family with a baby. Using a questionnaire with 58 criteria that we structured into sections of a plot, building, and its interior, the pre-trained surveyors have tested and evaluated five facilities – two hospitals, a school, an office, and a government building. Vilnius Catholic Versmė Gymnasium was among the tested objects.

The results of the survey disclosed a relatively low level of access to Versmė Gymnasium, being higher than that at one and lower than that at three tested facilities. The level of access is higher for the building and lower for the site and interior. The author recommends a more detail site planning and interior design requirements in the code and recommendations. In addition, these themes should be included in the programme for the continuous professional development of architects.

Margarita Janušonienė dr., vyriausioji valstybinė inspektorė / Dr, chief state inspector
Kultūros paveldo departamentas / Department of Cultural Heritage

Kurnėnų mokykla: praeitis ir šiandiena

Reikšminiai žodžiai: Laurynas Radziukynas, tarpukaris, Kurnėnai, mokykla, Vytis, vėjo turbina.

Konferencijai siūlomas pranešimas apie tarpukariu Kurnėnų kaime (Alytaus r.) pastatytą unikalią ir tiems laikams labai modernią mokyklą bei jos statytoją – Amerikos lietuvi Lauryną Radziukyną.

Kurnėnų mokyklos statinių kompleksas (mokykla ir vėjo jėgainė) pradėtas statyti 1934 m. Statyba su pertraukomis truko dvejus metus. Dauguma statybinių medžiagų ir įrangos (baldai, santechnika, etc.) buvo gabenama iš Čikagos (JAV). Pradžioje mokyklai statyti ir įrengti sukomplektuotos medžiagos buvo vežamos į Niujorko uostą, iš jo plukdomos į Klaipėdą, vėliau geležinkeliu pasiekdavo Alytų, iš ten arkliais kinkytais vežimais – Kurnėnus. Tai vienintelė iš Amerikos atplukdyta Lietuvos mokykla. Greta buvo pastatyta ir vėjo jėgainė, aprūpinusi mokyklą elektros energija. Mokykla buvo netradicinės architektūros, turėjo bokštą, kurį puošė burlaivio silueto vėjarodė ir keraminis Lietuvos herbas – Vytis.

Mokyklos statybos išlaidas (skyrė 160 tūkst. litų) finansavo po studijų JAV apsigyvenęs ir sėkmingą verslą plėtojęs kurnėniškis Laurynas Radziukynas. Apskrities valdyba pridėjo 11 tūkstančių litų. 1936 m. rudenį mokykla atvėrė duris pirmiesiems mokiniams. Nuo pat pradžių labai rūpintis mokyklos aplinkos sutvarkymu: teritorija apsodinta eglėmis, įveistas didelis sodas, šalia mokyklos įrengta erdvi aikštelė sportuoti lauke. Sovietmečiu teko paisyti daugelio ideologinių apribojimų, užtinkuoti mokyklos bokšte šuoliuojantį Vytį, iš klasių pašalinti amerikoniškus suolus, o mokyklos fundatoriaus vardą uždrausta minėti. Nepaisant to, mokykla visuomet buvo tarsi tyliosios rezistencijos buveinė, kurioje visi žinojo, kokiomis aplinkybėmis mokykla įkurta, ir ja didžiavosi. Sąjūdžio laikais atidengtas Vyties reljefas, į klases sugražinti išlikusieji amerikoniškieji suolai. Mokykla veikė iki 2008 m., šiuo metu pastatas nenaudojamas, jo būklė kasmet blogėja. Nepaisant to, mokyklos interjere dar išlikę daug autentiškų stalių gaminių, baldų, santechnikos detalių. Mokyklos statinių kompleksas įrašytas į Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registrą, yra regioninės reikšmės valstybės saugomas paveldo objektas.

Kurnėnai school: the past and the present

Keywords: Laurynas Radziukynas, interwar, Kurnėnai, school, Vytis, wind turbine.

The proposed presentation focuses on Kurnėnai school (Alytus District) built in the interwar period and very modern for its time, and its founder Lithuanian-American Laurynas Radziukynas.

The construction of the architectural complex (consisting of the school and a wind turbine) started in 1934 and took two years to complete. Most of the building materials and fixtures (furniture, plumbing, etc.) were brought in from Chicago (U.S.). The logistical route involved transporting these materials to the port of New York, from where they were shipped to Klaipėda, to be carted by rail to Alytus, and finally delivered to Kurnėnai by horse-pulled carriages. This is the only school shipped from the U.S. to Lithuania. The wind turbine constructed nearby supplied the school with electricity. The architectural plan of the school was rather unusual, i.e. the building had a tower adorned by a weather vane in the shape of a sailboat and a ceramic Lithuanian coat of arms (Vytis).

A part of the project's costs (LTL 160 thousand) was covered by L. Radziukynas who was a native of Kurnėnai and who had gone to study in the U.S. and settled there as a successful businessman. The county board contributed another LTL 11 thousand. The school welcomed its first students in the fall of 1936. From the very beginning, a considerable effort was made towards the upkeep of the school surroundings: a large garden was planted, along with some fir trees along the perimeter, and spacious outdoor sports grounds were added next to the school. The ideological restrictions of the Soviet era dictated for Vytis on the school tower to be plastered over, American school desks removed, and the name of the school's founder mentioned no more. Nevertheless, the spirit of the quiet resistance continued to dwell here as everyone knew the school's history and was proud of it. With the birth of Lithuanian Sąjūdis movement, the relief of Vytis was uncovered and the surviving American school desks returned to the classrooms. The school was operational until 2008, but presently the building has fallen into disuse, and its condition continues to deteriorate every year. Nevertheless, the interior of the school still contains a considerable amount of authentic joinery, furniture, and plumbing fittings. The school's architectural ensemble has been listed in the Register of Cultural Properties of Lithuania and is considered a protected heritage of regional significance.